

Huvudman

Melleruds kommun
kommun@mellerud.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Rådaskolan i Melleruds kommun

Beslutet i korthet

Skolinspektionens tillsyn av Rådaskolan i Melleruds kommun visar att det finns allvarliga och omfattande brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd som medför att elever inte ges det stöd som de har rätt till. Alla elever i behov av extra anpassningar får inte de extra anpassningar de har behov av, och elevers behov av särskilt stöd utreds inte alltid, trots att lärare anmält behov av en sådan utredning till rektor. Det finns exempel på elever som av lärare bedömts vara i behov av särskilt stöd under lång tid, men som trots detta inte blivit utredda för särskilt stöd. Det förekommer även att elever ges särskilt stöd trots att de saknar åtgärdsprogram.

Tillsynen visar även att det finns omfattande brister i arbetet för att skapa studiero, trygghet och förhindra kränkningar. Bland annat framkommer att lärare inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn, och att rektorn inte anmäler vidare kränkningar till huvudmannen när detta borde ske. Det framgår även att elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt, eller gjort sig skyldig till allvarigare förseelser, inte alltid utreds, trots skollagens krav på detta. Även brister i skolans arbete med disciplinära åtgärder har kunnat konstateras.

Det förekommer också brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete och det saknas tillräcklig tillgång till skolpsykolog.

Det framkommer vid tillsynen att det inom vissa delar av skolans arbete saknas en gemensam samsyn i hur arbetet ska bedrivas eller rutiner och regler tolkas. En bidragande orsak till några av bristerna är att personalen inte har fått den kompetensutveckling som krävs för att de ska ha insikt i de föreskrifter som gäller för skolan. Till exempel visar tillsynen att all undervisande personal inte har tillräcklig kunskap om bestämmelserna gällande extra anpassningar och disciplinära åtgärder.

Skolinspektionen bedömer att de påtalade bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet förenas därför med vite.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Melleruds kommun att vid vite av 500 000 kronor senast **måndag den 15 april 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet, studiero och kränkande behandling samt elevhälsans arbete. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Melleruds kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömning av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Melleruds kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att elever som bedömts vara i behov av extra anpassningar ges de extra anpassningar som skolans personal har bedömt att eleverna är i behov av. (3 kap. 5 § skollagen)
2. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 15 april 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 § skollagen)
3. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn – eller som har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – ska rektorn starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 21 december 2023 - 8 april 2024 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

4. För varje sådan utredning av särskilt stöd som omnämns ovan som färdigställt innan den 8 april 2024 ska rektorn, eller den rektor överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut som fattats mellan den 21 december 2023 - 8 april 2024 och denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)
5. Upphör med att ge stöd i form av särskilt stöd till elever som inte har ett åtgärdsprogram. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

Trygghet, studiero och kränkande behandling

1. Se till att elever medverkar när ordningsregler utarbetas, följs upp och omarbetas. Ordningsreglerna och en beskrivning av hur eleverna har medverkat ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)
2. Se till att rektor upprättar skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektor och lämnas in till Skolinspektionen i samband med redovisningen. (5 kap. 4 e § skollagen)
3. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektor ska också anmäla samtliga inkomna anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit och som anmälts till huvudmannen under perioden 21 december 2023 - 8 april 2024. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
4. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 15 april 2024 informera all skolpersonal om skollagens bestämmelser om disciplinära åtgärder och hur dessa åtgärder kan och får användas. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 5 kap. 6 § skollagen)
5. Se till att de disciplinära åtgärderna utvisning ur undervisningslokalen och avstängning endast vidtas om förutsättningar för det finns enligt tillämpliga bestämmelser i författning. Se även till att ovannämnda disciplinära åtgärder dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. (5 kap. 7, 14 och 24 §§ skollagen)
6. Se till att rektor säkerställer att det genomförs utredningar gällande de elever, som skolan identifierar, som upprepat stört ordningen, uppträtt

olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse och därefter, med utgångspunkt i vad utredningen visat, ser till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden 21 december 2023 - 8 april 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9-10 §§ skollagen)

Elevhälsans arbete

1. Se till att det på skolan finns tillgång till skolpsykolog samt att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. Huvudmannen ska redovisa hur elevhälsan ska ges förutsättningar för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och på vilket sätt så ska ske. (2 kap. 25 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:6074) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Rådaskolan i Melleruds kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Rådaskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, trygghet, studiero, och åtgärder mot kränkande behandling samt för elevhälsans arbete.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 18-19 oktober 2023. Representanter för huvudmannen har också intervjuats den 13 november 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans ordningsregler, plan mot kränkande behandling, tillbudsrapporter, beslut om disciplinära åtgärder och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärarna har i intervju uppgett att inte alla elever får de extra anpassningar de behöver eftersom lärarna inte hinner. En del elever kan gå till en annan mindre grupp för att arbeta men de elever som är kvar i klassrummet får inte de anpassningar de ska ha, lärarna hinner inte, berättar de. Om extra anpassningar inte räcker för en elev pratar lärarna med elevhälsoteamet eller rektorn.

Elevhälsoteamet har i intervju uppgett att inte alla elever får de extra anpassningar de ska ha och att det finns stora brister i arbetet med extra anpassningar. Elevhälsan berättar att det finns flera elever med flera F som inte får extra anpassningar. Det behöver redas ut vad extra anpassningar är på skolan, det saknas samsyn och utbildning, uppger elevhälsoteamet. De har haft svårt att stötta och har inte haft kompetens men har nu en specialpedagog som vet vad extra anpassningar är. Specialpedagogen har gett tips på extra anpassningar vid elevkonferenser men det har inte gjorts till alla lärare, enligt elevhälsans representanter. Det har varit svårt att komma ut med information om extra anpassningar och det finns inte något systematiskt arbete eller rutiner för arbetet med extra anpassningar. En del lärare dokumenterar extra anpassningar men det finns inget samlat på gruppnivå, berättar elevhälsoteamet.

Rektorn har i intervju uppgett att vad gäller extra anpassningar gör läraren det den kan i klassrummet. De har haft en blankett där extra anpassningar kan dokumenteras men den har rektorn inte delat ut på sistone. Om det inte räcker med extra anpassningar tas det upp i arbetslaget där det finns representanter från elevhälsan.

Särskilt stöd

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygs katalog för läsåret 2022/23. Av betygs katalogen framgår det att det fanns 82 elever som inte nådde godkänt betyg i två eller flera ämnen vårterminen 2023. Skolinspektionen har utifrån betygs katalogen valt ut fyra elever från olika årskurser som inte nådde godkänt betyg i två eller flera ämnen och begärt att få ta del av åtgärdsprogram med tillhörande utredning för de eleverna.

Av materialet som huvudmannen skickat in som svar på Skolinspektionens begäran framgår bland annat följande. Skolan har inkommit med åtgärdsprogram och utvärderingar av åtgärdsprogram för de fyra elever som Skolinspektionen valt ut. I det inskickade materialet finns det dock inget dokument som benämns som "utredning av särskilt stöd" (eller något liknande) för någon av de fyra eleverna. Inte heller finns det i något av de ingivna dokumenten någon hänvisning till en "utredning av särskilt stöd" (eller något liknande) för eleverna. Skolan har istället inkommit med ett dokument för vardera elev som kallas för "sammanställning av dokumentation", som har gjorts av rektorn, och som alla är daterade den 3 oktober 2023, dvs i nära samband med att det aktuella underlaget skickades till Skolinspektionen. I de ingivna sammanställningarna finns information om olika möten som skolan har haft avseende eleverna, såsom uppstartsmöten när en elev börjar på skolan och uppföljningsmöten tillsammans med vårdnadshavare och andra aktörer. Av sammanställningarna framkommer inte något mer konkret om varför eleverna har behov av särskilt stöd eller hur stödbehovet för de olika eleverna ser ut.

Lärare berättar att elevhälsoteamet tar man kontakt med genom att gå på deras konferenstid eller på öppen elevhälsa. Det finns flera elever som lärarna har lyft till elevhälsoteamet och rektorn upprepade gånger – eftersom de befarat att eleven kan vara i behov av särskilt stöd – men som ändå inte har utretts för särskilt stöd. En lärare ger som exempel att det finns sju elever i dennes klass vars behov av särskilt stöd anmälts men som trots detta inte utretts för särskilt stöd. Lärare berättar att det finns elever som har haft F i matematik, engelska och svenska i tre år men som inte utretts för särskilt stöd; dessa elever har, enligt lärare, lyfts till elevhälsan varannan vecka men beskedet har varit att det inte finns möjlighet att få hjälp. Lärarna berättar att det inte görs några utredningar av särskilt stöd på skolan. Istället får lärarna till sig att de ska anpassa mer, säger de. Det finns elever som de velat få utredda länge, uppger lärare, men då de inte haft någon specialpedagog har inga utredningar gjorts. En lärare uppger att det inte finns ekonomiska förutsättningar för att genomföra utredningar.

Elevhälsoteamet säger att inte alla elever som är i behov av särskilt stöd får det. Elevhälsan berättar att det finns flera elever med flera F som inte får särskilt stöd och att det finns elever som skulle behöva ett åtgärdsprogram men som inte har det. Elevhälsan berättar att det finns elever, uppskattningsvis ett par i varje klass, som skulle behöva en utredning om särskilt stöd. Elevhälsan uppger att det inte görs några utredningar om särskilt stöd på skolan – undantaget är om det finns en frågeställning gällande intellektuell funktionsnedsättning, då görs en utredning. Specialpedagogen uppger att hen har fått i uppdrag att skriva åtgärdsprogram, och att hen har en hög med åtgärdsprogram som ska skrivas och att ibland finns det viss dokumentation och ibland finns det ingen dokumentation som kan ligga till grund för arbetet med att ta fram åtgärdsprogrammet. Det finns även elever som har åtgärdsprogram men där skolan inte kan ge eleverna det stöd som eleverna behöver enligt åtgärdsprogrammet, eftersom skolan saknar nödvändig kompetens. Elevhälsan vet inte riktigt vad det är för kompetens som behövs men bland annat saknar de kompetens inom autismspektrumtillstånd, och de kan aldrig konsultera skolpsykolog eftersom kommunen inte vill betala för det. Det görs inga utredningar

av elevers behov särskilt stöd på skolan, uppger elevhälsan, men skolan har möten med elever och vårdnadshavare och ibland dokumenteras dessa möten.

Rektor berättar att i arbetslagen arbetar de med erfarenhetsutbyte och kollegialt lärande. Lärarna kan även komma med akuta frågor till elevhälsans morgonmöte, där representanter från elevhälsan finns. Rektor berättar att där tänks det till konkret om till exempel extra anpassningar eller om ett åtgärdsprogram behöver upprättas, det fattas det beslut om där. Skolan gör en kartläggning av eleven där de har olika möten med bland annat elevhälsan, eleven och vårdnadshavaren, det är en process utifrån personkännedom och det är där de landar i vad som behöver göras. De har varit dåliga på att dokumentera det i ett samlat dokument. På förfrågan från Skolinspektionen har rektor uppgett att det under höstterminen 2023 finns 33 elever på skolan som har åtgärdsprogram. Avseende de fyra åtgärdsprogram som Skolinspektionen begärt in uppger rektor att det inte finns någon utredning. Enligt rektorn är det som finns en sammanställning utifrån olika dokument de har på skolan. Rektor berättar att det finns en hög med åtgärdsprogram som ska utarbetas och uppger att det beror på att det är viktigare att göra insatser än att skriva åtgärdsprogram. Tillfrågad om vad rektorn menar med detta, så ger rektorn som exempel att om en elev behöver arbeta mer med svenska samtidigt som idrott och hälsa tidigare inte fungerat för eleven - då kan rektorn byta ut idrott och hälsa mot svenska. Rektorn genomför bytet av ämnen för eleven och senare skrivs det ett åtgärdsprogram gällande den åtgärden, och det är därför åtgärdsprogram som ska göras läggs i en hög, för att det viktigaste är att åtgärden genomförs, inte att åtgärdsprogrammet skrivits. Rektor säger att om de ska vänta på att åtgärdsprogrammet skrivs tar det för lång tid.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas,

trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning att eleven ska ha möjligheter att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen och anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på dokumentation och motivering av beslut samt hur ett överklagande går till (31-33 §§ förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Extra anpassningar

Av Skolinspektionens utredning framgår att inte alla elever som är i behov av extra anpassningar får det, vilket är en brist. Lärarna berättar i intervju att de arbetar med extra anpassningar, men att de inte alltid hinner med att ge eleverna de extra anpassningar de behöver. Av Skolinspektionens intervjuer framgår det att all personal på skolan inte har tillräcklig kunskap om extra anpassningar och att det på

skolan saknas ett gemensamt och övergripande arbete vad gäller extra anpassningar, såväl på grupp- som på individnivå.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med extra anpassningar behöver tydliggöras på skolan och berörda lärare och övrig personal behöver informeras om skollagens bestämmelser om extra anpassningar, så att eleverna får de extra anpassningar de är i behov av, oavsett årskurs eller undervisande lärare. De elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det ankommer på skolans personal att avgöra vilken typ av extra anpassningar som behöver göras för respektive elev.

Särskilt stöd

Skolinspektionens utredning visar att skolan inte alltid utreder elevers behov av särskilt stöd, trots att extra anpassningar vidtagits och trots att lärare anmält behov av en sådan utredning till rektor. Lärare ger exempel på att de under lång tid, i vissa fall upp till tre år, regelbundet har anmält att elever trots extra anpassningar inte når betygskriterierna i flera ämnen, men att eleverna ändå inte har utretts eller getts något annat stöd än extra anpassningar. Av intervjuer framgår att lärare, när de anmält elevers behov av utredning för särskilt stöd får till svar att de ska anpassa mer eller att det inte finns något ytterligare stöd att få. Elevhälsan uppskattar att det finns ett par elever i varje klass som har behov av en utredning av särskilt stöd, men som inte har utretts. Att elevers behov av särskilt stöd inte utreds, trots anmälan om att eleven kan vara i behov av en sådan utredning, är en brist. Om en elevs behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stödet som eleven har behov av och har rätt till enligt skollagen.

Skolinspektionens utredning visar vidare att åtgärdsprogram ibland upprättas för elever trots att någon utredning om behovet av särskilt stöd inte gjorts, vilket är en brist. I ett åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd beskrivas och för att klargöra det behovet behöver åtgärdsprogrammet föregås av en utredning. De stödåtgärder som sedan beslutas om ska vara kopplade till stödbehovet.

Av intervjuer med rektorn och med elevhälsan framgår det även att det finns elever på skolan som har stödinsatser i form av särskilt stöd där skolan inte har dokumenterat detta i ett åtgärdsprogram. Rektor berättar att det tar för lång tid att invänta att åtgärdsprogram skrivs, och att särskilda stödåtgärder därför ges till elever trots att de inte beslutats om i ett åtgärdsprogram. Att åtgärderna inte finns dokumenterade i ett åtgärdsprogram medför att det blir svårare för skolan att följa upp och utvärdera effekten av åtgärderna. Det blir även svårare för vårdnadshavare att ha vetskap om vilka stödinsatser eleven får, och innebär också att vårdnadshavare och elev fräntas sin möjlighet att överklaga beslut, vilket inverkar negativt på deras rättssäkerhet.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att tillgodose elevernas rätt till särskilt stöd. De brister som framkommit innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att nå

de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Trygghet, studiero och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen begärt att få ta del av skolans ordningsregler, plan mot kränkande behandling, de åtta senaste kränkingsanmälningarna med tillhörande utredning, de åtta senaste besluten om disciplinära åtgärder och eventuellt statistiskt underlag som till exempel resultat av trygghetsenkäter. Skolinspektionen har inför tillsynen även ställt frågor till huvudmannen, bland annat om hur många anmälningar om kränkande behandling som inkommit till huvudmannen under vår- och höstterminen 2023 samt hur många utredningar gällande om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, som har genomförts under vår- och höstterminen 2023. Av de skriftliga svaren och av inkomna dokument framgår det att det under vårterminen 2023 kom in fyra stycken anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Det framgår vidare att samtliga av de åtta beslut om disciplinära åtgärder som fattats avsåg omhändertagande av föremål. I en av tillbudsrapporterna som kommit in till Skolinspektionen står det att den aktuella eleven blivit avstängd, men det står inget i tillbudsrapporten om att, eller hur, beslutet kan överklagas.

Trygghet och arbetet mot kränkande behandling

Eleverna som Skolinspektionen intervjuat uppger att det på skolan förekommer fula ord, elaka kommentarer, hot, puttar, örfilar och slagsmål, och att det ibland är "på skoj" och ibland inte. Eleverna berättar att det finns elever som säger att de ska slå en om man inte gör som de säger. De berättar vidare att elever kan putta en och skrika på en om man står i vägen. Eleverna berättar att det är högljutt på skolan och att eleverna har ett ovårdat språk som blivit normaliserat. Det förekommer mycket fula ord och uttryck, till exempel hora, horunge, bög, bitch, tjockis, bitch-hora, fitta, knulla din mamma och din syster är en hora. Eleverna berättar att de säger olika saker till varandra och kanske någon kan bli ledsen men man vågar inte visa det. Elever uppger att de har vant sig vid att det är så, blir de kallade något försöker de skaka av sig det, om de visar känslor blir de som kallat dem något stolta och då har de vunnit. Eleverna säger att om man inte syns så mycket kan man undvika att bli en måltavla för kränkningar. Det finns vuxna ute på rasterna i kafeterian men det kan vara svårt att hitta en vuxen i korridorerna. De vuxna agerar heller inte alltid, uppger eleverna, utan går mest emellan i de fall det är slagsmål. Eleverna berättar att de vuxna inte gör något om eleverna bara säger saker. I korridorerna finns det oftast inga vuxna eller så ser de inte vad som händer eller bryr sig inte, säger eleverna. Det händer att de pratar om språkbruket på klassråden. Det finns ordningsregler som de har gått igenom men eleverna säger att de inte har varit med att ta fram dem. Om en elev bryter mot ordningsreglerna eller kränker en annan elev hanterar de vuxna på skolan det på olika sätt. Eleverna upplever att det inte händer något om en elev till exempel hånar någon eller säger elaka saker, det

kan hända att någon tar tag i det om det gäller en elev som redan varit i mycket trubbel tidigare. Om det är allvarliga saker blir det en tillbudsrapport annars blir det ingenting. Det måste bli konsekvenser för dem som brukar våld uppger eleverna. Det finns en konsekvenstrappa, en del elever säger att den är till för mobiler, men enligt eleverna brukar inget annat hända efter att en elev kränkt en annan elev än att skolan ringer hem till elevens föräldrar. Eleverna berättar att det finns olika grupperingar på skolan mellan vilka det kan uppstå konflikter. Det hade hjälpt om inte alla på skolan hade rast samtidigt. Flera elever säger att de inte känner igen skolans plan mot kränkande behandling. Eleverna säger att det också förekommer kränkningar på sociala medier. Det är inte all personal på skolan som tar tag i kränkningar, men det finns en person i skolans trygghetsteam som tar tag i saker. Det skrivs tillbudsrapporter vid bland annat kränkningar men sedan händer det ingenting. Eleverna berättar att det borde skrivas massor av tillbudsrapporter för det händer saker hela tiden.

Lärarna uppger i intervjuer att det finns lärare ute på rasterna och att de har trivselvårdskap på schemat. De behöver dock vara fler vuxna ute på rasterna, anser lärarna, det är svårt att hinna vara rastvakt på en tiominutersrast när de också ska hinna tillbaka till nästa lektion. Det är högljutt på skolan och det hörs mycket fula ord, elever kan använda extremt fula ord och sedan säga att de skojade. Det är en kultur på skolan att elever använder fula ord, det är som om det inte är en stor grej. Det finns en hård jargong, speciellt hos killarna, uppger lärarna. Som exempel säger lärare att elever kan säga "jag ska knulla din mamma" till andra elever. Om det är en trygg skola beror på vem man frågar och kan variera mellan olika klasser, det finns mycket att jobba med på skolan enligt lärarna. Det är mycket som händer i korridorerna såsom knuffar och språket som eleverna använder. Lärarna säger att det måste finnas vuxna närvarande hela tiden, både ute och i korridorerna. De arbetar med det dåliga språkbruket men de kommer inte riktigt åt det, upplever lärarna. Det lärarna gör räcker inte, varken det förebyggande eller det åtgärdande arbetet. De försöker diskutera språkbruket med eleverna i klassrummet och ha enskilda samtal men det ger inte tillräckligt resultat. Förr fick eleverna ringa hem på högtalartelefon och berätta vad de sagt men lärarna är för få för att de ska hinna göra det nu. Ibland ringer lärarna till vårdnadshavare men ofta har de lektion och då kan de inte bara lämna eleverna för att gå och ringa. Lärarna säger att det inte bedrivs något förebyggande arbete vad gäller språkbruk från huvudmannen. Lärarna vill jobba med språkbruket men det är upp till dem att lösa det, de får ingen stöttning från huvudmannen. Det finns så kallade "expose-konton" där elever lägger ut foton utan lov i syfte att snacka skit om andra elever, säger lärarna. I en del klasser har de tittat på filmer om detta men det är svårt att komma åt. Det finns ordningsregler som lärarna har tagit fram tillsammans, berättar de. De har inte involverat eleverna utan bara berättat om reglerna när de är klara. Det är, enligt lärarna, lite olika om eleverna är med i att ta fram skolans trygghetsplan. De går igenom trygghetsplanen och ordningsreglerna regelbundet eller vid behov. Det finns en konsekvenstrappa men den är, enligt lärarna, inte tydlig och den kan därför inte användas i samtal med elever och vårdnadshavare, vilket lärarna hade

velat kunna göra. Lärarna uppger att det inte finns någon generell struktur, de vet till exempel inte varför vissa händelser polisanmäls men inte andra.

Lärarna berättar att vid kränkning skriver lärarna en tillbudsrapport och markerar att det gäller kränkning. Rektorn skickar, enligt lärarna, tillbudsrapporter vidare till huvudman, men det är inte alla sådana tillbudsrapporter om kränkningar som går till huvudman. Om elever till exempel spottar på en annan elev eller kallar annan elev för "hora" skickas inte tillbudsrapporten om kränkning vidare till huvudman. Lärare berättar att de känner till ett ärende som nyligen anmälts till huvudman som gäller mobbning av en elev, där eleven upprepat har blivit utsatt för kränkande behandling. Efter att tillbudsrapport om kränkning skickats till huvudman får lärarna ingen återkoppling. Lärarna säger att de inte skriver tillbudsrapport om kränkningar på allt de borde eftersom de inte hinner. Lärarna berättar att det händer saker som de tänker att de borde anmäla som kränkning men att vissa händelser faller bort, till exempel på grund av att det kommer lektioner emellan. Lärare berättar att de gör anmälningar om kränkande behandling men inte alltid när det gäller fula ord och inte heller vid första eller andra tillfället som en händelse som skulle kunna vara kränkande behandling inträffar. Oftast görs det tillbudsrapporter vid våld, hot, skada eller om någon är ledsen.

Elevhälsoteamet har i intervju uppgett att det förekommer mycket okvädningsord samt rasistiska och sexistiska uttryck på skolan, det är normaliserat bland eleverna som hör detta varje dag. Elevhälsan berättar också att lärare inte alltid agerar, som exempel berättar elevhälsan att om två elever kallar varandra för böj och sedan skrattar så ingriper inte lärare. Lärare ingriper först när någon blivit kränkt eller råkat illa ut. Elevhälsan uppger att skolan hade behövt implementera mer i undervisningen om hur de ska arbeta för att komma tillrätta med språkbruket. Elevhälsan säger att det görs tillbudsrapporter på kränkningar, men inte på alla kränkningar som skolpersonal ser. Elevhälsan uppskattar att det under vårterminen 2023 skedde ungefär åtta kränkningar i veckan, långt mer än de fyra händelser av kränkande behandling som har anmälts till huvudmannen. Elevhälsan uppger att det inte finns något förebyggande arbete mot kränkningar på skolan.

Rektorn har i intervju uppgett att tryggheten generellt sett är god men att det finns utmaningar i perioder. Den senaste tiden har de fått jobba mycket med sociala medier, arbetslagen på skolan arbetar nu med en serie på tre avsnitt och de samarbetar även med polisen. Det finns ett rätt språk på skolan som det arbetas med i den löpande undervisningen. Det händer att elever kränker varandra genom att kalla varandra olika saker och när det är allvarligt går det till huvudmannen. Rektorn har en förväntan på att kränkningar anmäls och berättar att tillbudsrapporteringen används flitigt. Den här terminen har det varit ungefär 50 tillbud varav rektorn tror att cirka 15 rör misstänkt kränkning. Rektor berättar att endast de allvarliga och upprepade kränkningarna skickas vidare till huvudman. De andra hanteras av trygghets teamet, ibland av klassföreståndare och även av rektorn. Rektor berättar att det står om mobilrutinerna i ordningsreglerna och att det inte finns några ytterligare rutiner.

Huvudmannen har i intervju uppgett att de dels gör Skolverkets enkäter och dels en egen enkät vartannat år. De har då sett en förbättring gällande trygghet och studiero. Svaren från den egna enkäten är det rektorn som jobbar med. Konsekvensstrappan handlar om att eleverna inte ska upprepa det de gör, att lärare ska kontakta hemmet. På fråga om rektorn har de resurser denne behöver för att skapa en trygg skola, till exempel att ha ett tillräckligt antal vuxna ute på rasterna, svarar huvudmannen att rektorn har varit duktig på att få hjälp av andra, till exempel Arbetsförmedlingen, kyrkan och fritidsgården för att få fler vuxna till skolan. På fråga om det finns något skolövergripande arbete avseende ordningsstörning, disciplinära åtgärder och konsekvensstrappa svarar huvudmannen att det inte finns något utöver det som står i skollagen. Huvudmannen uppger att för några år sedan lade de ner mycket jobb för att få lärarna att ha en gemensam syn på hur de ska hantera olika situationer och rektorn hade då samtal med personalen för att de skulle ha ett gemensamt förhållningssätt. Huvudmannen är nu med i Skolverkets riktade insats Samverkan för bästa skola, där de träffas och pratar om att förbättra kvaliteten på undervisningen och huvudmannen uppger att detta är det övergripande arbete som huvudmannen har nu på Rådaskolan. Det finns dock en hög andel obehöriga lärare med kortare anställningar som byts ut ofta, de behöver stöttning av de lärare som varit där längre. De känner igen att det är ett hårt språkbruk på skolan, huvudmannen har pratat med lärarna om att lärarna måste prata ihop sig om det. Huvudmannen är inte inblandad i det arbetet. Huvudmannen ska få in alla anmälningar om kränkande behandling enligt den rutin som finns, det vill säga att alla tillbud som har med kränkningar att göra ska rapporteras skriftligen till huvudmannen. Det är rektorns ansvar att följa upp de anmälningar som görs. På frågan om huvudmannen gör någon analys, till exempel av typ av kränkningar, om det finns något mönster eller varför kränkningar sker, svarar de att det, till exempel i årskurs 7, var en diskussion om hur situationen skulle hanteras, men då var det i och för sig inte så mycket kränkande behandling utan mer bekymmer med studieron. På frågan om det finns något skolövergripande arbete för att komma tillrätta med kränkande behandling svarar de att huvudmannen går igenom Skolverkets allmänna råd med rektorn. Huvudmannen berättar vidare att trygghet och studiero har varit ett mål i nämnden. Det innebär att rektorn vid tre tillfällen under läsåret ska skriva hur skolan arbetar för att nå målen. Huvudmannen uppger vidare att rektorn säger att de jobbar förebyggande för trygghet och mot kränkande behandling, framförallt i trygghetsteamet, som håller ögon och öron öppna när något sker. Huvudmannen säger att ett bra förebyggande arbete är också att snabbt kalla till möte med vårdnadshavare och det är Rådaskolan bra på. Trygghetsteamets funktion är att de ska lösa de problem som uppstår när elever inte fungerar bra mot varandra, deras uppgift är att lösa problem.

Av Skolinspektionens observationer framkommer bland annat att elever ropade nedsättande ord i korridorerna, att det förekom verbala konflikter och elever som knuffade och puttade varandra samt elever som utdelade enstaka slag.

Disciplinära åtgärder

Lärarna uppger i intervju att de inte upplever att de vet vilka åtgärder de får vidta, det har inte huvudman informerat om, och en del av lärarna känner sig osäkra på sina befogenheter. Det medför att lärarna använder sig av "en mjukare linje" berättar de. Lärarna säger att de inte uppfattar att det finns någon samsyn på skolan gällande vad lärare ska göra när elever stör. Lärarna säger angående elever som stör att en del lärare endast kommer med tomma hot mot eleverna och inte genomdriver det de säger att de ska göra. Lärare berättar att det händer att elever blir hemskickade när de har stört ordningen och att eleven då inte får komma tillbaka förrän det har varit ett möte på skolan med elev och vårdnadshavare. När elever blir hemskickade på detta sätt beror det nästan alltid på att de varit våldsamma, säger lärare. Lärarna säger att det är en rekommendation att eleven ska stanna hemma, inte en avstängning. Det är inte ofta det beslutas om en avstängning. Lärarna berättar att de får utvisa elever ur klassrummet och att utvisningar dokumenteras i en tillbudsrapport.

Elevhälsan uppger i intervju att lärare skickar ut elever ur klassrummet men det finns ingen som fångar upp dem. Elevhälsan har önskat ett ställe dit eleverna kan gå och en pedagog som tar emot eleverna men de har inte fått detta. Om läraren skickar ut en elev ska läraren skriva tillbudsrapport och rapportera frånvaro. Elevhälsan uppger att om en elev skickas hem efter att till exempel ha varit våldsam, får eleven komma tillbaka senare samma dag eller nästa dag igen, tillsammans med vårdnadshavare. Elevhälsan uppger att detta inte är en avstängning.

Rektorn uppger i intervju att de använder disciplinära åtgärder som utvisning och att beslagta material. Avstängning är ovanligt. Utvisning ur klassrummet används om en elev inte sköter sig, då blir eleven borta resten av lektionen, och det dokumenteras via tillbudsrapport. Rektor berättar att elever erbjuds att delta i studie-stödet för att ta igen undervisning. På frågan om varför Skolinspektionen inte fick in några beslut om utvisning ur klassrummet när det begärdes in beslut om disciplinära åtgärder svarar rektorn att han inte fått in tillräckligt många sådana beslut under våren. Rektor uppger att det är sannolikt att det förekom att elever utvisades utan att det dokumenterades. På fråga om skolan följer upp om det är elever som upprepat blir utvisade ur klassrummet berättar rektorn att de tekniskt sett kan göra det. Rektor säger att det händer att rektor rekommenderar en elev att gå hem i väntan på möte med vårdnadshavare efter till exempel ett bråk. Eleven ska då vara hemma och får inte komma tillbaka förrän efter mötet, som kan bli samma dag eller dagen efter. Skillnaden mellan att elev rekommenderas att stanna hemma och en avstängning är allvarlighetsgraden av händelsen, av våldet. Händelsen dokumenteras i en tillbudsrapport och om det är allvarligt går det till huvudmannen. Rektor vidtar inga åtgärder förutom mötena, mötena är åtgärderna.

Huvudmannen uppger i intervju att skolans personal kan visa ut en elev ur klassrummet om den stör, huvudmannens uppfattning är dock att det inte händer speciellt ofta. Rektor har också stängt av en elev när de kan behöva lite tid för att lösa en händelse, men bara vid enstaka tillfälle och kortare avstängning, t.ex. under resten av skoldagen. Huvudmannen berättar att de inte känner igen att det finns en

osäkerhet bland lärarna om deras befogenheter eller att konsekvenstrappan upplevs som otydlig.

Studiero

Eleverna har i intervjuer uppgett att om det är studiero beror på lärare och ämne. Vissa lärare kan hantera studieron och vissa inte, det händer att lärare säger till elever men att de inte lyssnar. Det händer att lärare skickar ut elever ur klassrummet om det är stökigt, då får eleven vara i korridoren, som rast, fast eleven får frånvaro. Eleverna säger också att det finns lärare som inte vågar avvisa elever ur klassrummet. Det finns elever som upprepat stör ordningen, det är nästan alltid samma elever som stör.

Lärarna uppger i intervju att om det är studiero beror på vilken grupp det gäller eller vilken tid på dagen det är. I en del klasser är det studiero och i andra inte. Skolan är med i Samverkan för bästa skola och där har de arbetat med studieron. Om en elev stör på lektionen kan läraren prata med eleven eller utvisa den ur klassrummet, det ska då dokumenteras i tillbudsrapport. Lärarna berättar att det inte görs några utredningar av elever som upprepat stör eller gör sig skyldiga till allvarliga förseelser.

Elevhälsoteamet uppger i intervju att studieron skiljer sig mycket mellan olika klasser, lärare och ämnen. En kompetensutveckling i ledarskap i klassrummen skulle vara bra för lärarnas del, så att det görs samma gällande trivselreglerna. Det finns ingen röd tråd på skolan angående detta. De ingår i Samverkan för bästa skola och har haft flera kompetensutvecklingsinsatser men det har bara varit nedslag utan någon form av uppföljning. Elevhälsan hade föredragit om det arbetats med en sak och att de förankrat den ordentligt, till exempel hur trivselregler och ordningsregler ska följas. Detta görs inte enhetligt. Elevhälsoteamet uppger att de bara arbetar med brandsläckning på skolan och inte hälsofrämjande och förebyggande. På frågan om elever som upprepat stör ordningen utreds svarar elevhälsan att det sätts in en åtgärd i elevhälsan, till exempel en resurspedagog, och att beslut tas efter diskussion. Det finns en konsekvenstrappa men det finns inget tillvägagångssätt att utreda. Det görs saker vid större tillbud. Det finns inte heller något systematiskt sätt att arbeta för lärarna om en elev stör ordningen.

Rektor berättar att det finns elever som upprepat stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldiga till allvarliga förseelser, ibland vill skolan utreda dem för att eventuellt få en diagnos men rektor säger att i vissa fall vill inte vårdnadshavarna detta. Skolan försöker få svar på frågan varför det inte fungerar för eleven och eleven kan få samtal, stöd eller stöd i matematik till exempel.

Av Skolinspektionens observationer framkommer att det under vissa lektioner var låg ljudvolym och att eleverna föreföll arbeta med sina uppgifter. Vid några lektioner var ljudvolymen hög och elever berättade att de satt utanför klassrummet och arbetade eftersom det var så högljutt i klassrummet att de inte kunde arbeta där.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Vidare ska huvudmannen säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av förarbeten till bestämmelsen framgår bland annat följande. Det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas, vilket till exempel kan ske med stöd av ett nummerlappssystem. Rutinerna bör även omhänderta sådana aspekter som att det inte ska föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. Det bör vara rektorn som beslutar om sådana rutiner med utgångspunkt i de förutsättningar som finns vid den berörda skolenheten. Frågan kan dock med fördel hanteras inom ramen för arbetet med skolans ordningsregler i syfte att utforma och förankra rutinerna med personal, elever och föräldrar (prop. 2021/22:160 s. 127 och 235).

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsreglerna.

Av 5 kap. 7 § skollagen framgår att en lärare eller en handledare får visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren eller handledaren.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn får besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Av 5 kap. 15 § skollagen framgår att ett beslut enligt 14 § får innebära avstängning endast under den tid som behövs för en skyndsamt utredning av vilka andra åtgärder som kan behövas.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår att om en åtgärd vidtagits enligt 7 eller 14 §§, ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 28 kap. 9 § skollagen framgår att beslut av en rektor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om avstängning av en elev enligt 5 kap. 14 § skollagen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero och i skolans arbete med att förhindra kränkande behandling.

Skolinspektionens tillsyn visar att det på skolan finns elever som upplever en otrygghet och att det förekommer kränkningar i form av framförallt kränkande tillmälen elever emellan. Det förekommer även puttar, knuffar, örfilar och slagsmål. Det finns elever som berättar att de försöker att inte sticka ut eller ta åt sig eftersom de då riskerar att bli utsatta för kränkningar eller negativa tillmälen. Tillsynen visar även att det finns många elever som upplever brister i studieron.

Skolinspektionens tillsyn visar att skolan brister i nedanstående avseenden i sitt arbete.

Ordningsregler

Av Skolinspektionens utredning framgår det att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna. Detta är en brist. Att låta eleverna vara delaktiga i att utforma reglerna skapar en ömsesidig respekt och ökar chansen till efterlevnad, vilket kan bidra till en skolmiljö som är lugn och trygg för alla elever. Skolinspektionen konstaterar också att det på skolan inte finns någon samsyn kring hur

lärare och annan personal ska agera när en elev bryter mot ordningsreglerna och att konsekvenstrappan upplevs som otydlig. Ordningsregler och hur de följs, ska enligt skollagen följas upp, analyseras och vid behov ska reglerna omarbetas.

Rutiner för hantering av mobiltelefoner

I skolans ordningsregler anges endast att mobiltelefoner ska lämnas in vid lektionens början eller lämnas hemma. Rektorn har i intervju uppgett att det inte finns några ytterligare instruktioner om hur mobiltelefoner ska hanteras. Skolinspektionen konstaterar att det vare sig i skolans ordningsregler, eller i någon annan skriftlig rutin, framgår hur omhändertagandet av mobiltelefonerna ska gå till, hur de ska samlas in och förvaras på ett betryggande sätt eller hur de ska återlämnas till rätt person. Skolans rutiner kan därför inte anses uppfylla författningarnas krav.

Anmälningar om kränkande behandling

Av intervjuer med samtliga grupper framgår det att det förekommer både verbala och fysiska kränkningar på skolan. Skolinspektionens utredning visar dock att lärare inte alltid anmäler kränkande behandling till rektorn, vilket är en brist. Av intervjuer med lärare framgår att lärare ibland underlåter att anmäla kränkande behandling eftersom de inte hinner och att verbala kränkningar inte alltid anmäls. Det förekommer också att lärare inte anmäler kränkande behandling vid första eller andra tillfället som en elev utsatts för en kränkning, utan först när det inträffat vid upprepade tillfällen.

Av intervjun med rektorn och av inkommen dokumentation framgår det att tillbudsrapporter avseende kränkande behandling lämnas till rektorn. Rektorn berättar dock att inte alla tillbudsrapporter avseende kränkande behandling lämnas vidare till huvudmannen, endast de som rektorn bedömer vara allvarliga överlämnas till huvudmannen. Detta är en brist. När huvudmannen inte får kännedom om de anmälningar av kränkande behandling som görs på skolan kan huvudmannen inte utreda och analysera omständigheterna kring de kränkningar som har ägt rum. Utan en fullständig överblick över den kränkande behandling som förekommer på skolan blir det också svårare för huvudmannen att vidta relevanta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Disciplinära åtgärder

Lärare får enligt skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Lärare och annan personal har också en skyldighet att ingripa i situationer där det är motiverat för att säkerställa elevernas trygghet och studiero. Flera av lärarna på skolan uppger dock att de känner sig osäkra på sina befogenheter och att de inte har kännedom om vilka disciplinära åtgärder de kan använda sig av.

Av intervjuer och av inkommen dokumentation framgår att det förekommer att rektor skickar hem elever i vissa fall, när en elev utsatt en annan elev för våld, och att eleven då inte får komma tillbaka förrän nästa dag. Rektor uppger att detta inte

är att betrakta som en avstängning, utan bara som en rekommendation. Skolinspektionen bedömer dock att den rekommendation som rektorn ger en elev om att denne ska gå hem och inte får komma tillbaka till skolan, är att betrakta som en disciplinär åtgärd i form av avstängning. Det framgår av utredningen att rektor inte fattar beslut om avstängning i dessa fall. Detta är en brist. Beslut om avstängning är överklagbara, vilket också medför att eleven och dennes vårdnadshavare i dessa fall fråntas möjligheten att överklaga dessa avstängningar.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att elever på skolan ibland utvisas ur klassrummet om de stör. Lärare och rektor berättar att det ska dokumenteras som tillbud när en elev utvisas ur klassrummet. Skolinspektionen, som inför tillsynen begärt att få ta del av beslut om disciplinära åtgärder, konstaterar att inga beslut om utvisning ur klassrummet lämnades in till Skolinspektionen inför tillsynen, trots att det framkommit att elever utvisats under den period som Skolinspektionen begärt beslut gällande. Skolinspektionen konstaterar att beslut om utvisning ur undervisningslokaler ska dokumenteras och att detta sannolikt inte alltid görs på skolan, vilket är en brist.

Utreda ordningsstörande beteende

Skolinspektionen har inför tillsynen frågat huvudmannen om hur många utredningar, gällande om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, som genomförts under vår- och höstterminen 2023. Huvudmannen har i svar till Skolinspektionen uppgett att det under vårterminen 2023 fanns åtta elever på skolan som upprepat stört undervisningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldiga till allvarigare förseelser och att de, inför höstterminens uppstart, genomförde extra samtal med några av dessa elever. Samtliga grupper av intervjuade personer bekräftar att det finns flera elever som upprepat stör ordningen. Lärarna och elevhälsan uppger att eleverna inte utreds eller utretts för sitt ordningsstörande beteende.

Skolinspektionen konstaterar att det finns elever som upprepat stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldiga till allvarligare förseelser. Av utredningen framgår att rektor inte har säkerställt att det genomförs utredningar gällande de elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. Detta är en brist. Att ett sådant beteende utreds är viktigt för att skapa en förståelse för vad som lett fram till beteendet och för att komma fram till adekvata åtgärder som möter elevens behov.

Elevhälsans arbete

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor berättar att elevhälsoteamet nu har möjlighet att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Rektor berättar vidare att det finns tillgång till skolpsykolog på konsultbasis vid skolformsutredningar. På fråga om skolpsykologen finns med i någon annan del av elevhälsans arbete svarar rektor att det var längesedan, men tekniskt sett ja. Elevhälsans personal berättar att de inte arbetar hälsofrämjande och förebyggande utan att de "släcker bränder". Det finns inget arbete på grupp-

eller organisationsnivå, även om elevhälsan lyft behovet av det. Elevhälsan berättar vidare att det inte finns någon skolpsykolog med i elevhälsoteamet eller i det förebyggande arbetet. Skolpsykolog på konsultbasis köps bara in av skolan om en utredning om skolform ska göras. De kan aldrig konsultera skolpsykolog i det övriga arbetet och de har heller ingen handledning. Elevhälsan säger att det finns ett jättebehov av skolpsykolog men kommunen vill inte betala för det.

Huvudmannen har uppgett att extern skolpsykolog finns att tillgå vid vidare utredningsbehov och skolformsutredning. Skolpsykolog finns även att tillgå för konsultationer med elevhälsoteamet kring enskilda elevärenden, frågor på organisations-, grupp- och individnivå till skolans personal där det finns behov av psykologisk kompetens.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 25 § skollagen framgår det att det ska finnas en elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsoteamet berättar i intervju att de inte har tid att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och att de bara hinner med att "släcka bränder". Det framgår vidare att skolan har en skolpsykolog som de har tillgång till på konsultbasis. Elevhälsoteamet uppger att de endast får använda sig av skolpsykologen vid skolformsutredningar och att den konsultande skolpsykologen inte är delaktig i något förebyggande och hälsofrämjande arbete. Även om huvudmannen uppger att det går att använda sig av skolpsykolog i mer än skolformsutredningar bedömer Skolinspektionen att uppgifterna från elevhälsan visar att den faktiska tillgången till skolpsykolog är mycket begränsad. Enligt Skolinspektionens bedömning har det inte heller framkommit att skolpsykolog har varit involverad i något förebyggande eller hälsofrämjande arbete.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Melleruds kommuns verksamhet vid Rådaskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Melleruds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas i föreläggandet allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen gör en samlad bedömning av de olika bristerna och beaktar härvid följande. Det finns omfattande brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt i arbetet för att skapa studiero, trygghet och förhindra kränkningar, det vill säga grundläggande delar av en skolas verksamhet. Bristerna är var för sig av allvarlig karaktär. Att det därutöver finns brister avseende elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete – ett arbete som är en viktig del i bland annat arbetet med att skapa en trygg och likvärdig skolmiljö – är även det allvarligt. Av Skolinspektionens utredning framgår att framförallt bristerna i arbetet med särskilt stöd funnits under en längre period. Detta är allvarligt, eftersom det kan innebära att elever som har behov av, och rätt till, särskilt stöd inte fått detta vilket kan ha inverkat på ett negativt sätt på deras skolgång. De konstaterade bristerna innebär att skolenheten brister i förhållande till krav i författningarna som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen och även för att upprätthålla likvärdighet. Skolinspektionen beaktar även att allvarliga brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt i arbetet med trygghet, studiero och mot kränkande behandling även konstaterats vid tidigare tillsyner av Rådaskolan. I beslut den 11 december 2018 och den 24 september 2019 (dnr 2018:7402) förelades Melleruds kommun vid vite att avhjälpa brister inom nämnda områden på Rådaskolan. Även i beslut den 19 januari 2017 förelades Melleruds kommun att vid vite avhjälpa brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd vid Rådaskolan (dnr 2014:8142). Att brister i arbetet inom dessa grundläggande områden på nytt konstaterats är allvarligt. Eftersom bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen ska föreläggandet förenas med vite. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 500 000 kronor.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Disa Lindquist

Föredragande
Signerat av: Disa Lindquist

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Anna Hultgren, enhetschef Frida Eek och regionstabsjurist Johan Kylanfelt medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.